

Sygn. akt IV U 1466/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 września 2013r.

Sąd Okręgowy w Elblągu Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Tomasz Koronowski

Protokolant: stażysta Anna Barcikowska

po rozpoznaniu w dniu 11 września 2013r. w Elblągu na rozprawie

sprawy z odwołania R. T.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E.

z dnia 19 kwietnia 2013r. znak: (...)

o emeryturę

oddala odwołanie.

Sygn. akt IV U 1466/13

UZASADNIENIE

Skarżący R. T. wniósł odwołanie od decyzji pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E. z dnia 19 kwietnia 2013r., znak (...), odmawiającej mu prawa do emerytury. Skarżący podniósł, że wykonywał pracę w warunkach szczególnych przez wymagane 15 lat, na dowód czego wniósł o przesłuchanie świadków.

Pozwany Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E. w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie, powołując się na art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2009r., Nr. 153 poz. 1227 ze zmianami, powoływanej dalej jako „ustawa emerytalna”) oraz na rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8 poz. 43 ze zmianami). Pozwany wskazał, że w żadnym ze świadectw pracy nie wskazano, aby wnioskodawca wykonywał pracę w warunkach szczególnych, przy czym trudno ustalić charakter pracy wykonywanej przez wnioskodawcę oraz czy była ona wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w szczególnych warunkach przez 15 lat.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Skarżący urodził się w dniu (...), zatem w dniu (...) 2010r. ukończył 60 lat.

(bezsporne)

W okresie od dnia 1 sierpnia 1968r. do dnia 31 lipca 1969r. skarżący pracował jako stażysta w zawodzie ogrodnika w W. Zakładzie (...). Następnie wnioskodawca pracował w gospodarstwie rolnym swoich rodziców. Na przełomie lat 1971 i 1972 skarżący pracował w Z. jako szlifierz-młotkarz, jednak nie można ustalić dokładnego okresu tego zatrudnienia. Ponadto przez 5 miesięcy był pozbawiony wolności.

(bezsporne, ponadto świadectwo pracy w aktach ZUS dot. renty)

W okresie od dnia 14 listopada 1972r. do dnia 14 czerwca 1976r. skarżący pracował na stanowiskach robotnik transportowy, ślusarz i krajacz metali w (...) Fabryce (...) w E.. Praca skarżącego polegała przede wszystkim przez pierwsze około 2 lata na obsłudze gilotyn do cięcia blach i pras do wycinania otworów w blachach i ich gięcia, a w razie potrzeby również na spawaniu przy produkcji kotłów parowych i wodnych centralnego ogrzewania, a po tym czasie wnioskodawca pracował jako spawacz przy produkcji elementów metalowych konstrukcji na potrzeby budowy Huty (...). Spawał elektrycznie.

(bezsporne po złożeniu wyjaśnień przez wnioskodawcę i zeznań przez świadka M. L., ponadto świadectwo pracy w aktach ZUS dot. renty)

W dniach od 28 czerwca 1976r. do 31 stycznia 1984r. skarżący pracował jako spawacz w S. K. R. w E. z siedzibą w G.. Wnioskodawca spawał tam przeważnie elektrycznie, ale i gazowo, a ponadto kierował ciągnikiem przy dowożeniu materiałów do spawania.

(bezsporne po złożeniu wyjaśnień przez wnioskodawcę i zeznań przez świadka M. K., ponadto świadectwo pracy w aktach ZUS dot. renty)

W okresie od dnia 1 lutego 1984r. do dnia 30 listopada 1985r. skarżący był zatrudniony na stanowisku mechanika w S. K. R. w G.. Zajmował się tam wszelkiego rodzaju naprawami ciągników i przyczep, w tym przez spawanie, wykonywanymi zarówno w kanale remontowym, jak i poza kanałem. Poza tym w tym zakładzie pracy skarżący pracował jako kierowca ciągnika przy pracach polowych.

(bezsporne po złożeniu wyjaśnień przez wnioskodawcę, ponadto świadectwo pracy w aktach ZUS dot. renty)

W dniach od 21 stycznia 1986r. do 3 lipca 1989r. skarżący pracował jako kierowca wózków widłowych, tj. robotnik transportu w Zakładzie (...) w E.. Skarżący obsługiwał codziennie trzy rodzaje sztaplarek (20t, 5t i 3t) przy przewożeniu wykończonych do pras, blach i załadunku ciągników.

(bezsporne po złożeniu wyjaśnień przez wnioskodawcę i zeznań przez świadka M. M., ponadto świadectwo pracy w aktach ZUS dot. renty)

W okresie od dnia 2 kwietnia 1990r. do dnia 5 kwietnia 1991r. wnioskodawca pracował jako robotnik robót torowych, tj. przy wymianie i gazowym cięciu szyn w Zakładzie Budowlanym (...) w E..

(bezsporne po złożeniu wyjaśnień przez wnioskodawcę i zeznań przez świadka M. K., ponadto świadectwo pracy w aktach ZUS dot. renty)

Od dnia 1 lipca 1991r. do dnia 19 maja 1993r. skarżący pracował przy sprzątnięciu w Zarządzie (...) w E., następnie jako pracownik gospodarczy i konserwator w Zakładzie Usług (...) w E. od dnia 20 maja 1993r. do dnia 15 maja 1995r. i ponownie w Zarządzie (...) w E. w dniach od 3 września 1996r. do 30 kwietnia 2001r. Wnioskodawca zajmował się wówczas naprawami instalacji elektrycznych, wodnych, gazowych, w tym przez spawanie.

(bezsporne po złożeniu wyjaśnień przez wnioskodawcę, ponadto świadectwa pracy w aktach ZUS dot. renty)

Nie było innych okresów pracy wnioskodawcy w pełnym wymiarze czasu w okresie do dnia 1 stycznia 1999r.

(bezsporne)

Sąd zważył, co następuje:

W ocenie Sądu odwołanie skarżącego nie zasługiwało na uwzględnienie.

Należy zauważyć, że po złożeniu wyjaśnień przez skarżącego i zeznań zawnioskowanych przez niego świadków, pozwany w istocie nie przeczył charakterowi pracy wnioskodawcy u poszczególnych pracodawców, co jest o tyle oczywiste, że te okresy pracy, które można by zakwalifikować jako świadczone stale i w pełnym wymiarze czasu w warunkach szczególnych, łącznie nie wynosiły co najmniej 15 lat.

Trzeba wyjaśnić, że z art. 184 ustawy emerytalnej wynika, iż ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli po pierwsze okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz po drugie okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27, tj. w niniejszej sprawie wynoszący 25 lat. Przy tym emerytura taka przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu. Stosownie do powołanego w części wstępnej uzasadnienia §4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. pracownik, który wykonywał pracę w szczególnych warunkach wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: osiągnął wiek emerytalny wynoszący 60 lat dla mężczyzn oraz ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Zgodnie z § 2 ust. 1 tego rozporządzenia, okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku.

Skarżący bezspornie spełnia kryterium wymaganej na dzień 1 stycznia 1999r. sumy 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych, skończył 60 lat i nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego.

Wnioskodawca wprawdzie nie przedłożył świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych, a zgodnie z §2 ust. 2 powoływanego wcześniej rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. okresy pracy m.in. w warunkach szczególnych stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w odpowiednim świadectwie, jednak świadectwo takie bądź jego brak nie jest jednak bezwzględna przesłanką ani do zaliczenia, ani do niezaliczenia danej pracy jako wykonywanej w szczególnych warunkach. Decydujące znaczenie ma zawsze fakt rzeczywistego wykonywania pracy w szczególnych warunkach, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. W sądowym postępowaniu odwoławczym możliwe jest ustalenie charakteru pracy także w oparciu o inne dowody niż świadectwo z zakładu pracy, nawet jeśli pracownik go nie posiada, bądź przedkłada świadectwo nieodpowiadające określonej w przepisie formie.

Skoro art. 184 ust. 1 ustawy emerytalnej odwołuje się do przepisów dotychczasowych, to trzeba wyjaśnić, że obowiązujące w tym zakresie i przywoływane już kilkakrotnie rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r., wydane zostało w oparciu o delegację z art. 55 ustawy z dnia 14 grudnia 1982r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 40, poz. 267 ze zmianami), w którym Radzie Ministrów powierzono w szczególności określenie rodzaju prac lub stanowisk pracy oraz warunków, na podstawie których osobom m.in. zatrudnionym w szczególnych warunkach przysługuje prawo do emerytury w niższym wieku. Wprawdzie wobec tego za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników stale zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia (art. 53 ust. 2 tej samej ustawy z dnia 14 grudnia 1982r. i tożsama regulacja w obecnie obowiązującym art. 32 ust. 2 ustawy emerytalnej), jednak jednocześnie tylko tych pracowników, którzy wykonują rodzaj prac lub zajmują stanowiska pracy określone w przywołanym wyżej rozporządzeniu z dnia 7 lutego 1983r. W wykazie A, stanowiącym załącznik do tego rozporządzenia, wymieniono prace takie, jak wykonywane przez skarżącego w niektórych okresach jego zatrudnienia, takie jak prace kierowców ciągników (dział VIII „W transporcie i łączności”, poz. 3), prace zakładowych służb kolejowych bezpośrednio związane z utrzymaniem ruchu pociągów (dotyczy to robotnika torowego, również dział VIII, poz. 13), prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym lub gazowym (dział XIV „Prace różne”, poz. 12) i prace wykonywane w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych lub szynowych (również dział XIV, poz. 16). Można było wobec tego przyjąć, że wnioskodawca pracował w warunkach szczególnych przez około 1 rok i 7 m-cy w (...) jako spawacz konstrukcji na

potrzeby Huty (...) (łączy czas pracy w (...) to 3 lata i 7 m-cy, a pierwsze 2 lata to praca inna, niż praca spawacza), jako spawacz i sporadycznie kierowca ciągnika przez około 7 lat i 7 m-cy w (...) w E. z siedzibą w G. oraz jako robotnik torowy i sporadycznie przy cięciu gazowym przez około rok w Zakładzie Budowlanym (...) w E., czyli łącznie około 10 lat i 2 m-ce.

Nie można jednak uznać, aby pracą w warunkach szczególnych, uprawniającą do emerytury w niższym wieku emerytalnym, była praca mechanika i kierowcy ciągnika, świadczona w (...) w G.. Wynika to stąd, że czynności na wskazanych stanowiskach były świadczone przemiennie, przy jednoczesnym braku możliwości dokładnego określenia, w jakim okresie skarżący był mechanikiem, a w jakim – tylko kierowcą ciągnika. Trzeba bowiem zauważyć, że praca mechanika, tj. tu przy naprawie ciągników i przyczep, tylko wówczas byłaby pracą w warunkach szczególnych, gdyby była świadczona wyłącznie w kanałach remontowych lub gdyby polegała tylko na spawaniu, a tak – jak wskazują wyjaśnienia skarżącego (od min. 9:37 zapisu) – być nie mogło. Wnioskodawca wykonywał przecież kompleksową obsługę ciągników, co – jak wskazuje doświadczenie życiowe – musiało wiązać się zarówno z naprawami kanałowymi, jak i pozakanałowymi, przy relatywnie niewielkim udziale prac polegających na spawaniu. Podsumowując tę część rozważań trzeba stwierdzić, że wprawdzie w (...) w G. wnioskodawca wykonywał prace w szczególnych warunkach, jednak nie stale i nie w pełnym wymiarze czasu pracy.

Odnosnie pracy w (...) w charakterze ślusarza czy krajacza metali przez pierwsze około 2 lata tego zatrudnienia trzeba wyjaśnić, że w wykazie A, stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r., znajduje się odpowiadający produkcji (...) dział III. „W hutnictwie i przemyśle metalowym”, zaś w załączniku wydanego w oparciu o §1 ust. 2 tegoż rozporządzenia zarządzeniu Nr 3 Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 30 marca 1985r. w sprawie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu hutnictwa i przemysłu maszynowego (Dz.Urz. Min. Hutn. i Przem. Masz. Nr 1-3, poz. 1), które to zarządzenie można stosować pomocniczo przy wykładni przepisów rozporządzenia, występują w dziale III. w pozycji 11 pkt 15 stanowisko operatora urządzeń tnących i prostujących, w pozycji 14 pkt 3 stanowisko krajacza, a w pozycji 45 pkt 6 stanowisko krajacza metali. Pierwsza i druga z tych pozycji (odpowiednio „Obsługa walcarek i ciągarek oraz urządzeń pomocniczych w walcowni i ciągarni” i „Obsługa pieców grzewczych, młotów, pras, kuźniarek, walcarek obręczy i kół, walcarek gwintów i wiertel, ręczna obróbka na gorąco oraz regeneracja oprzyrządowania kuźniczego”) dotyczą jedna pracy „W walcowniach, ciągarniach, prasowniach, młotowniach oraz produkcji elementów dla kolejnictwa”, a więc innej, niż była wykonywana w (...), gdzie wnioskodawca pracował w omawianym okresie przy produkcji kotłów centralnego ogrzewania. Trzecia z nich to z kolei „Obsługa agregatów do walcowania, tłoczenia i ciągnięcia wraz z urządzeniami pomocniczymi i wykańczającymi”, a za taką nie można uznać wykonywanej przez wnioskodawcę obsługi gilotyny czy prasy o charakterze uniwersalnym, tj. urządzeń służących do wykonywania różnych, w tym nawet jednostkowych prac w zależności od bieżących potrzeb. Agregat bowiem to „zespół sprzężonych ze sobą na stałe różnych maszyn” (definicja agregatu w internetowym słowniku języka polskiego Wydawnictwa Naukowego PWN na stronie sjp.pwn.pl). Ta praca wnioskodawcy nie jest także wymieniona w żadnej z 25 pozycji działu XIV „Prace różne” rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r.

Co do pracy w charakterze operatora wózków widłowych trzeba wskazać, że zgodnie z poz. 1. działu VIII „W transporcie i łączności” rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r., pracami w warunkach szczególnych są ciężkie prace załadunkowe i wyładunkowe oraz przeładunek materiałów sypkich, pylistych, toksycznych, żrących lub parzących w transporcie. Pomocniczo można odwołać się do innego zarządzenia wydanego na podstawie §1 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r., tj. zarządzenia Nr 64 Ministra Komunikacji z dnia 29 czerwca 1983r. w sprawie prac w szczególnych warunkach w zakładach pracy resortu komunikacji, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego oraz do wzrostu emerytury lub renty inwalidzkiej, gdzie dla powołanej pozycji wymienia się w punkcie 5 stanowisko operatora maszyn, urządzeń i sprzętu przeładunkowego. Wprawdzie wózki widłowe mogłyby być uznane za tego rodzaju urządzenie przeładunkowe, jednak nie sposób przyjąć, aby skarżący wykonywał ciężkie prace załadunkowe lub wyładunkowe, skoro przede wszystkim zajmował się transportem wewnętrznym wykrojników do pras (wyjaśnienia skarżącego zapis od min. 11:20 w związku z

zeznaniem świadka M. M. zapis od min. 32:30). Odnośnie omawianego okresu zatrudnienia wnioskodawcy, skoro praca wnioskodawcy miała polegać m.in. na wożeniu wykrojników do pras i blach, przywołać też trzeba poz. 67 działu III. „W hutnictwie i przemyśle metalowym”, gdzie w grupie wśród prac różnych w hutnictwie i przemyśle metalowym wymienia się jako pracę w warunkach szczególnych transport wewnętrzny między stanowiskami pracy w wydziałach, w których wykonywane prace wymienione są w wykazie. W powołanym już wyżej zarządzeniu Nr 3 Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 30 marca 1985r. wymienia się wprawdzie dla tej pozycji w punkcie 6. kierowcę pojazdów transportu wewnętrznego, jednak nie skarżący nie twierdził, a tym bardziej nie dowodził, że jako kierowca wózka widłowego wykonywał transport wewnętrzny między stanowiskami pracy w wydziałach, w których wykonywane prace wymienione są w wykazie. Warto wszakże zaznaczyć, że nawet gdyby zachodziły podstawy do uznania tego okresu pracy skarżącego za pracę w warunkach szczególnych, to łącznie ze wskazanym wyżej okresem około 10 lat i 2 m-cy, dawałoby to okres około 13 lat i 7 m-cy, a więc nadal krótszy od wymaganych 15 lat.

Niewątpliwie nie były też pracami w warunkach szczególnych prace w Zarządzie (...) w E. i w Zakładzie Usług (...) w E. przy sprzątaniu oraz jako pracownik gospodarczy i konserwator wszelkiego rodzaju instalacji. Prace tego rodzaju nie są bowiem wymienione ani w dziale IX „W gospodarce komunalnej”, ani w dziale XIV „Prace różne” wielokrotnie już powoływanego rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r.

Należy zaznaczyć, że nie było celowe rozpatrywanie pod kątem świadczenia pracy w warunkach szczególnych okresu około 5 miesięcy zatrudnienia skarżącego w charakterze szlifierza-młotkarza, jako że brak jakichkolwiek dokumentów potwierdzających to zatrudnienie, a przy tym był to okres zbyt krótki, aby uzupełnić do przynajmniej 15 lat wykazany okres pracy w warunkach szczególnych.

Podsumowując – niesporny stan faktyczny w sprawie co prawda nie przeczy temu, że skarżący wykonywał pracę w warunkach szczególnych, jednak była ona świadczona stale i w pełnym wymiarze czasu pracy z pewnością krócej, niż przez wymagane 15 lat. Tym samym prawo do emerytury w niższym wieku emerytalnym, niż wiek powszechny, nie mogło być przyznane. Ocena charakteru pracy wnioskodawcy prezentowana przez niego w odwołaniu pozostaje więc w sferze jego dowolnej, a przy tym nieuzasadnionej oceny, zamiast w sferze faktów. Należy podkreślić, że prawo do obniżenia wieku emerytalnego ma charakter wyjątku, wobec czego jego zakresu nie można rozszerzać w drodze wykładni przepisów prawa, która musi być ścisła, co m.in. nie pozwala ani na rozszerzającą wykładnię załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r., ani na pominięcie stałości wykonywania pracy w warunkach szczególnych i pełnego jej wymiaru jako przesłanki przyznana wnioskowanego prawa. W tym stanie rzeczy, wobec braku podstaw do uwzględnienia odwołania, Sąd na podstawie art. 477¹⁴§1 kpc odwołanie to oddalił.